

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

Број: 134/9-24

Датум: 05.05.2025.

Београд, Господара Вучића бр. 50

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности бр. 243/2 од 08.04.2025. године именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидаткиње Јане М. Марковић под насловом „Корпоративна безбедност као елемент система националне безбедности у заштити критичне инфраструктуре Републике Србије“, у саставу:

1. др Петар Станојевић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду, председник;
2. др Младен Милошевић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду, члан и
3. др Ненад Радивојевић, доцент, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, члан.

Комисија је прегледала и проучила наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења свих чланова Комисије Наставно-научном већу Факултета безбедности доставља, следећи:

РЕФЕРАТ

О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидаткињи

Кандидаткиња Јана М. Марковић рођена је 17. јуна 1996. године у Крагујевцу, где је завршила основну и средњу школу – гимназију. Факултет безбедности уписала је 2015. године и слушала је предмете са изборне групе Студије безбедности. У фебруару 2020. године одбранила је дипломски рад на тему „Угроженост и заштита експоната у музејима“ и закључно њиме остварила просечну оцену 9,51. Мастер студије на Факултету безбедности Универзитета у Београду уписала је исте године одређивши се за изборну групу корпоративна безбедност на смеру Студије наука безбедности. У септембру 2021. године одбранила је мастер рад на тему „Континитет пословања као функција корпоративне безбедности“ са оценом 10, и закључно њиме остварила просечну оцену 9,88. Докторске студије на Факултету безбедности уписала је 2021. године. Говори енглески језик.

Постала је демонстратор на Факултету безбедности Универзитета у Београду, на Катедри студије безбедности 2021. године. Била је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије од маја 2022. до јануара 2023. када је засновала радни однос на Факултету безбедности Универзитета у Београду у својству сарадника у настави на предмету Корпоративна безбедност.

Јана М. Марковић је објавила више од десет академских радова из области студија безбедности и посебно, приватне и корпоративне безбедности, као и неколико приказа публикација. Била је технички уредник Зборника радова Друга меморијална научна конференција „Предраг Марић“ (2023) и уредник Зборника сажетака Трећа научна конференција – Урбана безбедност и урбани развој (2024). Од 2023. до 2025. године обављала је дужност секретара научног часописа Савремене студије безбедности у издању Факултета безбедности.

Учествовала је на неколико националних и међународних научних конференција. Била је у организационом техничком одбору две националне конференције: Друга научна конференција Урбана безбедност и урбани развој (2022) и Трећа научна конференција Урбана безбедност и урбани развој (2024). Била је у организационом одбору две међународне конференције: Innovation, Research, and Knowledge in the (Re)configuration of Human Security (Београд, новембар 2022) и Geography, Identity, and Politics: Concepts, Theories, and Cases in Geopolitical Analysis (Будимпешта, октобар 2024).

Била је ангажована волонтерски на пројекту „Управљање новим безбедносним ризицима – истраживање и развој симулација, NEWSIMR&D, #7749151“, који финансира Фонд за науку Републике Србије у оквиру Програма „ИДЕЈЕ“.

1.1. Објављени радови кандидаткиње

Током студирања на докторским академским студијама кандидаткиња је објавила више академских радова из области наука о безбедности. Осим тога, кандидаткиња је учествовала на неколико научних конференција. Наведени су радови који су тематски везани за тему докторске дисертације.

Радови у научним часописима (група резултата M50 и M20):

1. Марковић, Јана. (2022). Нормативно уређење управљања континуитетом пословања у Републици Србији. *Годишњак Факултета безбедности*, 1, стр. 349-367.
2. Марковић, Јана. (2023). Улога корпоративне безбедности у заштити критичне инфраструктуре Републике Србије. *Безбедност*, 65(2), стр. 197-214.
3. Марковић, Јана. (2023). Безбедност информација у функцији управљања континуитетом пословања. *Савремене студије безбедности*, 1(1), стр. 11-28.
4. Марковић, Јана., и Станојевић, Петар. (2023). Међународни напори у сузбијању финансирања тероризма у контексту правног усаглашавања Републике Србије. *Међународни проблеми*, 75(4), стр. 595-620.
5. Марковић, Јана. (2023). Media image of corruption in the private sector. *Ревуја за криминологију и кривично право*, 61(3), стр. 105-120.

Саопштења са конференција (група резултата М30):

1. Марковић, Јана. (2023). Стратегија националне безбедности и унутрашња безбедност – Анализа за Републику Србију. У Н. Стекић и Б. Бановић (Ур.). *Зборник радова са конференције Стратешки и нормативни оквир Републике Србије за реаговање на савремене безбедносне ризике* (стр. 76-92). Београд, Универзитет у Београду-Факултет безбедности.
2. Марковић, Јана. (2023). Улога службеника обезбеђења у ванредним ситуацијама. У Н. Стекић и М. Милошевић (Ур.). *Зборник радова: Друга меморијална научна конференција „Предраг Марић“* (стр. 299-310). Београд, Универзитет у Београду-Факултет безбедности.
3. Мандић, Горан. и Марковић, Јана. (2024). Планови за ванредне ситуације у приватном сектору. У М. Милошевић и Н. Стекић (Ур.). *Зборник радова: Трећа меморијална научна конференција „Предраг Марић“* (стр. 94-106). Београд, Универзитет у Београду-Факултет безбедности.
4. Марковић, Јана. (2024). Ресурси приватне безбедности за заштиту критичне инфраструктуре у урбаним условима. У С. Станаревић и А. Ђукић (Ур.). *Урбана безбедност и урбани развој: Зборник радова* (стр. 471-485). Београд, Факултет безбедности; Архитектонски факултет.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Кандидаткиња је уписала докторске академске студије - студије наука безбедности школске 2021. године, положила је све испите и одбранила пројекат докторске дисертације, након чега је пријавила тему докторске дисертације. Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду бр. 356/2 од 04.07.2024. године именована је Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације у саставу:

1. Проф. др Петар Станојевић, председник
2. Проф. др Младен Милошевић, члан и
3. Доц. др Ненад Радивојевић, члан.

Комисија је проучила и прегледала пријаву теме докторске дисертације кандидаткиње, и на основу материјала и анализе пројекта докторске дисертације једногласно утврдила да је тема подобна и да је кандидаткиња квалификована за израду докторске дисертације по овој теми. Затим је предложила Наставно-научном већу да прихвати тему и одобри израду докторске дисертације, као и да именује ментора, што је Наставно-научно веће учинило одлуком под бројем 518/40 од 27.09.2024. године и том приликом за ментора именovalo проф. др Горана Ј. Мандића. На одлуку Наставно-научног већа Факултета безбедности дало је сагласност Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду бр. 61206-3997/1-24 од 29. октобра 2024. године и прихватило тему докторске дисертације под предложеним називом и предложеног ментора.

Тема докторске дисертације кандидаткиње припада образовно-научном пољу друштвено-хуманистичких наука, научној области науке безбедности, ужој научној

области студије безбедности. Дисертација је написана на 276 страница, од којих је 220 страница основног текста, док остатак чине насловне странице, списак библиографских јединица, прилози, биографија кандидаткиње и потребни обрасци. У погледу облика и садржаја, дисертација је написана у складу са чланом 24. *Правилника о докторским студијама* на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду“ бр. 191/2016, 212/2019, 215/2020, 217/2020, 228/21, 230/21 и 241/2022) и *Упутством о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду*.

Дисертација се састоји из следећих целина: 1. Уводна разматрања, 2. Национална безбедност и систем националне безбедности, 3. Корпоративна безбедност, 4. Критична инфраструктура и њена заштита, 5. Дискусија, 6. Закључна разматрања, 7. Библиографија, 8. Прилози и 9. Биографија кандидаткиње. Списак коришћене литературе обухвата 632 референце, преваходно научних чланака, монографија и зборника радова, као и нормативна акта која су била предмет анализе. Дисертација, такође, садржи 11 табела и седам илустрација.

Комисија је потврдила да су испуњени сви услови за подношење дисертације на оцену, на основу члана 34. *Правилника о докторским студијама* на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду“ бр. 191/2016, 212/2019, 215/2020, 217/2020, 228/21, 230/21 и 241/2022) и на основу члана 49. *Правилника о докторским студијама* на Факултету безбедности од 10. новембра 2021. године.

3. Предмет и циљ дисертације

Ради поједностављења одређења предмета истраживања, кандидаткиња је дефинисала предмет у ширем и ужем смислу. У ширем смислу, предмет истраживања односи се на теоријско разматрање феномена корпоративне безбедности и њене инкорпорисаности у систему националне безбедности. У ужем смислу, истраживање треба да испита како корпоративна безбедност кроз заштиту критичне инфраструктуре доприноси оптималном стању националне безбедности Републике Србије. Кандидаткиња дескрипцијом продубљује сазнања у пољу корпоративне безбедности. На основу резултата добијених истраживањем нуди потпуније и објективније сагледавање везе између корпоративне безбедности, система националне безбедности, заштите критичне инфраструктуре и стања националне безбедности. На овај начин, кандидаткиња је предмет дисертације обухватила из два правца – теоријског и емпиријског.

Истраживање има за циљ да испита и анализира могућност и начине на које корпоративна безбедност кроз заштиту критичне инфраструктуре може да допринесе функционисању система националне безбедности Републике Србије и тиме остварењу њене националне безбедности као стања. Зарад испуњавања наведеног циља, кандидаткиња је прошла неколико корака. Први корак је био сагледавање теоријског оквира и концептуализација централних појмова од значаја за целокупно истраживање (дескрипција). Други корак је био објаснити начине на које имплементација и функционисање корпоративне безбедности утичу на заштиту критичне инфраструктуре и последично, на националну безбедност државе (експликација).

4. Истраживачка питања

Сагледавајући предмет истраживања и примарни истраживачки циљ истраживања, као главно истраживачко питање дисертације кандидаткиња поставља:

П: *Који је допринос који корпоративна безбедност кроз заштиту критичне инфраструктуре може да пружи националној безбедности Републике Србије?*

Главно истраживачко питање рапчлањено је на неколико помоћних истраживачких питања, два првог нивоа, и три другог нивоа.

Помоћна истраживачка питања првог нивоа су:

П1: *Због чега корпоративна безбедност представља важан конституент у савременом моделу организације друштва? и*

П2: *У којој мери заштита критичне индустријске инфраструктуре омогућава разумевање доприноса корпоративне безбедности на националну безбедност Републике Србије?*

Друго помоћно питање првог нивоа рапчлањено је на следећа питања:

П2.1: *На који начин је организован систем националне безбедности Републике Србије и у каквом је односу према корпоративној безбедности?;*

П2.2: *На који начин је корпоративна безбедност правно регулисана у Републици Србији и које су евентуалне мањкавости тренутног позитивноправног регулисања ове материје? и*

П2.3: *На који начин се критична инфраструктура Републике Србије штити и која је улога корпоративне безбедности у тој заштити?*

Кандидаткиња је на основу истраживачких питања одредила и варијабле истраживања. Систем националне безбедности одредила је као *ширу или секундарну независну варијаблу истраживања*. Препознавши корпоративну безбедност као варијаблу која постоји у систему националне безбедности и доприноси заштити националних вредности и интереса исту је одредила као *примарну независну варијаблу истраживања*. За *зависну варијаблу истраживања* одређено је стање националне безбедности, јер се оно постиже на различите начине од којих је један и заштита критичне инфраструктуре. Сходно томе, заштита критичне инфраструктуре одређена је за *посредујућу варијаблу истраживања*, која се налази између корпоративне безбедности (и система националне безбедности) са једне стране и националне безбедности као стања са друге стране. За сваку од наведених варијабли кандидаткиња је извела одређене индикаторе.

5. Кратак опис садржаја дисертације

Структуру дисертације одређује укупно девет поглавља повезаних у конзистентну целину. Прво поглавље посвећено је уводним разматрањима којима кандидаткиња указује на значај конкретне истраживачке проблематике. У овом поглављу изложена је актуелност проблема истраживања која треба да послужи као увод у истраживање које ће кандидаткиња спровести. Кандидаткиња се фокусира на значај истраживања корпоративне безбедности у домену система националне безбедности. Првим поглављем кандидаткиња је обухватила поред уводних разматрања и теоријско-појмовни и методолошки оквир истраживања. Теоријско-појмовни оквир састоји се од два дела, први који обухвата теорију система у коју се поставља дато истраживање и други који се користи за операционализацију појмова који чине основу датог истраживања и

дисертације. У оквиру овог дела дати су одређење проблема, предмети и циљеви истраживања, као и истраживачка питања. Методолошки оквир истраживања обухвата избор конкретног типа истраживања, типа и извора података као и метода за њихово прикупљање и анализу. У раду се употребљавају основне методе и то преглед литературе, секундарна анализа података и експертски интервју који се користи за прикупљање података. У оквиру овог дела обухваћени су и просторни и временски оквир у који је кандидаткиња поставила истраживање.

Друго поглавље садржи систематизацију знања о националној безбедности и систему који је обезбеђује и подржава. Систем националне безбедности Републике Србије кандидаткиња представља са једне стране кроз теоријску анализу појмова: безбедност и национална безбедност, јавна безбедност, систем националне безбедности, систем унутрашње безбедности, док са друге стране узима анализу нормативног оквира који регулише успостављање и функционисање националне безбедности у Републици Србији.

Треће поглавље кандидаткиња започиње генезом приватне и корпоративне безбедности чиме прави увод теоријској анализи корпоративне безбедности схваћене као део целокупне индустрије приватне безбедности. Након дефинисања појма, кандидаткиња се фокусира на функције корпоративне безбедности које разматра кроз призму правних прописа Републике Србије. Највећи допринос овог поглавља огледа се управо у представљању правног оквира организације и функционисања корпоративне безбедности у Републици Србији, сагледавањем кроз њене функције.

Четврто поглавље дискутује о критичној инфраструктури и њеној заштити. Кандидаткиња је настојала да на систематичан начин представи заштиту критичне инфраструктуре и то кроз њену идентификацију, издвајање отпорности, рањивости и међузависности као кључних својстава критичне инфраструктуре од којих уједно зависи и њена заштита, као и стављања акцента на последице угрожавања критичне инфраструктуре. Посебну пажњу кандидаткиња је посветила анализи развоја и тренутног стања критичне инфраструктуре и њене заштите у Републици Србији, кроз анализу нормативних аката.

Пето поглавље посвећено је дискусији налаза истраживања. У овом поглављу дати су резултати истраживања, а који се тичу ставова експерата у односу на примену корпоративне безбедности, њеног доприноса систему националне безбедности и значаја који има за националну безбедност. Кандидаткиња је ово поглавље организовала у два дела: први који садржи сумиране резултате истраживања о доприносу корпоративне безбедности националној безбедности и то у сегменту заштите критичне инфраструктуре и други који чине препоруке за развој корпоративне безбедности у циљу пружања доприноса систему и стању националне безбедности. Додатно, у овом поглављу су представљена и ограничења дисертације са могућим правцима будућих истраживања.

У закључним разматрањима представљени су сажети кључних налаза из истраживачког дела, те обухватају сумирање целокупног тока истраживања. Након закључних разматрања следи поглавље са коришћеним библиографским референцама, као и поглавље са прилозима и кратка биографија кандидаткиње. Рад уз све наведено садржи и табеле и илустрације везане како за теоријски, тако и за истраживачки део.

6. Резултати istraživanja i doprinos disertacije

Резултати истраживања докторске дисертације огледају се у одговорима на постављена општа и посебна истраживачка питања. Истраживање је реализовано на два нивоа: у првом, у којем кандидаткиња теоријски разматра појмове који су од значаја за истраживачка питања; и у другом, у којем кандидаткиња емпиријски долази до сазнања која су од значаја за остваривање постављених циљева истраживања.

Комисија закључује да кандидаткиња на добар начин анализира сложене феномене који су заступљени у истраживању, те даје значајан научни допринос у проширењу постојећих научних сазнања у научним областима корпоративне безбедности и заштите критичне инфраструктуре. Полазећи од теоријских сазнања базираним на доступним домаћим и иностраним научним радовима заједно са емпиријским делом дисертације добијен је интегрисани увид како корпоративна безбедност може да допринесе у систему националне безбедности, те како интегрисана корпоративна безбедност у објектима критичне инфраструктуре доприноси свеукупној националној безбедности.

Друштвени допринос истраживања огледа се у могућности да се прикупљена сазнања и резултати истраживања искористе као основ за унапређивање правног оквира функција корпоративне безбедности, а нарочито у сегменту њене имплементације у објектима критичне инфраструктуре и других инфраструктурних система на којима почива функционисање државе. Допринос се огледа и у смерницама које су понуђене у циљу даљег развоја корпоративне безбедности и унапређивања њеног доприноса националној безбедности, националним вредностима и интересима Републике Србије.

7. Закључак и предлог Комисије

На основу увида у садржај истраживања кандидаткиње Јане М. Марковић под насловом „Корпоративна безбедност као елемент система националне безбедности у заштити критичне инфраструктуре Републике Србије“, Комисија закључује да је кандидаткиња успешно обрадила предложену тему према одобреној пријави. Предмет истраживања и истраживачки циљеви су научно релевантни, јасно и адекватно постављени. Истраживање је теоријски и методолошки утемељено, базирано на релевантној научној и стручној литератури која обрађује све аспекте анализираних проблематике.

Докторска дисертација кандидаткиње Јане М. Марковић представља значајан допринос обогаћењу постојећег теоријског фонда знања о корпоративној безбедности и доприносу који може да оствари у систему националне безбедности државе. Систематичним истраживачким приступом који почива на савременим теоријским и методолошким приступима у области наука безбедности, кандидаткиња је спровела оригинално истраживање чији остварени резултати могу да допринесу даљим истраживањима.

На основу свега изложеног, имајући у виду релевантност и значај истраживачког проблема, квалитет рада, добијене резултате и остварени научни допринос, Комисија даје позитивну оцену докторске дисертације и Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидаткиње Јане М. Марковић под насловом „Корпоративна безбедност као елемент система националне безбедности у заштити критичне инфраструктуре Републике Србије“ и одобри његову јавну одбрану.

У Београду,

30. април 2025. године

Чланови Комисије:

Проф. др Петар Станојевић

Факултет безбедности Универзитета у Београду

Проф. др Младен Милошевић

Факултет безбедности Универзитета у Београду

Доц. др Ненад Радивојевић

Правни факултет Универзитета у Новом Саду